

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Biuletyn Informacyjny
Warmia i Mazury, Polska,
Unia Europejska

Olsztyn, czerwiec 2021

SPIS TREŚCI

I. UNIJNE AKTUALNOŚCI	2
1. Europa się otwiera.....	2
2. SURE po raz siódmy	3
3. Polityka spójności UE: 310,5 mln euro dla Polski.....	4
4. Kreatywna Europa: ponad 2 mld euro na kulturę	4
5. Ochrona budżetu UE	6
6. Tożsamość w smartfonie.....	7
7. Demonetyzacja dezinformacji.....	8
8. Owady zapylające pod unijnym kloszem.....	9
9. Lato nad czystą wodą	10
II. Z BIURA W BRUKSELI.....	12
1. Webinarium pt. „Program Horyzont Europa. Jak tworzyć projekty międzynarodowej współpracy badawczej? Część I: Pakiet startowy”	12
2. Webinarium dotyczące postępu prac nad Programem Horyzont Europa	14
3. Webinarium pt. „Dzień informacyjny EURATOM – nowy program – nowe możliwości”.....	16
4. Webinarium pt. „Rola władz lokalnych i regionalnych w przygotowaniu i wdrażaniu Krajowych Planów Naprawy i Odporności”	18
5. Webinarium pt. „Plany Odbudowy i Odporności: Przełom czy stracona szansa?” ...	20
6. Webinarium pt. „Polityka spójności: Dialog pomiędzy kluczowymi aktorami”	23
WYDARZENIA W DOMU POLSKI WSCHODNIEJ.....	25
1. Seminarium pt. „Strategie Makroregionalne i Transgraniczne, jako czynnik rozwoju gospodarczego, turystycznego i społecznego regionów”	25
III. ZAPROSZENIA, PROGRAMY, PROJEKTY, STAŻE, STYPENDIA	27
1. Szkoła Europejska.....	27
2. Inspiruj młodych we Francji	27
3. Oceniaj filmy w Brukseli	28
4. X edycja Nagrody im. Jana Rodowicza „Anody”	28
5. Eurodesk – Programy, stypendia i staże – według terminów zgłoszeń	29

I. UNIJNE AKTUALNOŚCI

1. Europa się otwiera

Polska jest w gronie 7 unijnych krajów, które jako pierwsze rozpoczęły wydawanie unijnych cyfrowych zaświadczeń COVID-19. Było to możliwe dzięki tzw. bramie sieciowej uruchomionej miesiąc przed terminem.

Unijne cyfrowe zaświadczenie COVID-19 osiągnęło kolejny ważny etap wraz z uruchomieniem technicznego systemu na szczeblu UE, który umożliwia weryfikację zaświadczeń w sposób bezpieczny i z poszanowaniem prywatności. Komisja Europejska zaproponowała wprowadzenie unijnego zaświadczenia, aby wznowić bezpieczne podróże tego lata. Będzie ono nieodpłatne, zabezpieczone i dostępne dla wszystkich. Dostępne w formie cyfrowej lub papierowej będzie zaświadczać, że dana osoba została zaszczepiona przeciwko COVID-19, poddana badaniu z wynikiem ujemnym lub jest ozdrowieńcem.

Techniczny trzon europejskiego systemu w następstwie porozumienia politycznego z 20 maja między Parlamentem Europejskim a Radą w sprawie rozporządzenia regulującego zaświadczenie rozpoczyna działanie. Stworzona w ciągu zaledwie dwóch miesięcy unijna brama sieciowa umożliwi weryfikację zabezpieczeń zawartych w kodach QR wszystkich zaświadczeń. Dzięki temu obywatele i organy będą mieli pewność, że zaświadczenia są autentyczne. Podczas tego procesu nie dochodzi do wymiany ani zapisania danych osobowych. Uruchomienie bramy sieciowej wieńczy prace przygotowawcze na szczeblu UE.

Od 10 maja 22 państwa dokonały już pomyślnych testów bramy sieciowej. Chociaż rozporządzenie będzie stosowane od 1 lipca, wszystkie państwa członkowskie, które przeszły testy techniczne i są gotowe do wydawania i weryfikowania zaświadczeń, mogą już teraz zacząć korzystać z systemu na zasadzie dobrowolności. Siedem państw członkowskich – **Bulgaria, Czechy, Dania, Niemcy, Grecja, Chorwacja i Polska** – postanowiło połączyć się z bramą sieciową i rozpoczęło wydawanie pierwszych unijnych zaświadczeń. Z kolei niektóre kraje postanowiły wprowadzić unijne cyfrowe zaświadczenie COVID-19 dopiero wtedy, gdy wszystkie jego funkcje będą dostępne w całym kraju. Więcej państw przystąpi do systemu w nadchodzących dniach i tygodniach.

Parlament Europejski i Rada będą musiały formalnie przyjąć porozumienie polityczne z 20 maja. Rozporządzenie wejdzie w życie 1 lipca z sześciotygodniowym okresem stopniowego wprowadzania dla tych państw członkowskich, które potrzebują więcej czasu. Jednocześnie Komisja będzie nadal zapewniać państwom członkowskim wsparcie techniczne i finansowe obsługi bramy sieciowej.

Więcej na: https://ec.europa.eu/poland/news/210602_covid_certificates_pl.

2. SURE po raz siódmy

Komisja Europejska wypłaciła dwunastu państwom członkowskim UE kwotę 14,137 mld euro w ramach siódmej transzy wsparcia finansowego z instrumentu SURE. W ramach zrealizowanych operacji Belgia otrzymała 2 mld euro, Bułgaria 511 mln euro, Cypr 124 mln euro, Grecja 2,54 mld euro, Hiszpania 3,37 mld euro, Włochy 751 mln euro, Litwa 355 mln euro, Łotwa 113 mln euro, Malta 177 mln euro, Polska 1,56 mld euro, Portugalia 2,41 mld euro, a Estonia 230 mln euro. Bułgaria i Estonia otrzymują finansowanie z tego instrumentu po raz pierwszy. Pozostałych dziesięć państw UE korzystało już wcześniej z pożyczek w ramach SURE.

Powyższe pożyczki z instrumentu SURE pomogą państwom członkowskim uporać się z nagłym wzrostem wydatków publicznych na utrzymanie zatrudnienia w warunkach pandemii. W szczególności przeznaczone są one na pokrycie kosztów bezpośrednio związanych z finansowaniem krajowych mechanizmów zmniejszonego wymiaru czasu pracy i innych podobnych środków wprowadzonych przez państwa członkowskie w reakcji na pandemię koronawirusa, także z myślą o osobach samozatrudnionych. Wpłaty są kolejnym etapem realizowanym w następstwie siódmej emisji obligacji społecznych w ramach unijnego instrumentu SURE, która spotkała się ze znacznym zainteresowaniem ze strony inwestorów, mimo panujących ostatnio niekorzystnych warunków rynkowych.

Dzięki tej wypłacie UE udostępniła w ramach programu SURE niemal 90 mld euro w formie pożyczek wzajemnych. Wszystkie państwa członkowskie UE, które wystąpiły z wnioskiem o skorzystanie z programu, otrzymały część lub całość wnioskowanej kwoty. Przegląd wypłaconych dotychczas kwot dostępny jest online, podobnie jak kwoty w podziale na poszczególne państwa członkowskie.

Po zatwierdzeniu przez Radę Unii Europejskiej na podstawie wniosku Komisji 19 państw członkowskich UE ma ogółem otrzymać w ramach SURE wsparcie finansowe w łącznej wysokości 94,3 mld euro. Państwa członkowskie nadal mogą składać wnioski o wsparcie finansowe w ramach programu SURE, którego łączna wartość sięga kwoty 100 mld euro, dostępnej do końca 2022 r.

Obligacje emitowane przez UE w ramach instrumentu SURE opatrzone są etykietą obligacji społecznych. Daje to pewność nabywającym je inwestorom, że zaangażowane środki posłużą prawdziwie społecznemu celowi.

Więcej na: https://ec.europa.eu/poland/news/210526_SURE_pl.

3. Polityka spójności UE: 310,5 mln euro dla Polski

Komisja Europejska zatwierdziła modyfikację Programu Operacyjnego „Inteligentny rozwój” Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach inicjatywy REACT-EU, aby zwiększyć o 310,5 mln euro środki dostępne na pomoc w zwalczaniu skutków pandemii koronawirusa i przygotowaniu odbudowy.

273,6 mln euro ożywi „Fundusz pożyczkowy”, który zapewni korzystne pożyczki dla małych i średnich przedsiębiorstw. Pożyczki mogą być wykorzystane na pokrycie bieżących potrzeb finansowych, takich jak wypłata wynagrodzeń pracowników, spłata zobowiązań krótkoterminowych, a także ewentualne wydatki inwestycyjne. Dodatkowo 25 mln euro zostanie przeznaczone na bony na nowe rozwiązania w dziedzinie cyfryzacji przedsiębiorstw w celu przyspieszenia transformacji cyfrowej gospodarki. Ponadto, 11,9 mln euro zostanie przeznaczone na nową oś priorytetową pomocy technicznej REACT-EU, aby zapewnić jak najszerszy zakres pomocy dla przedsiębiorców.

Inicjatywa REACT-EU jest częścią NextGenerationEU i zapewnia dodatkowe 50,6 mld euro w latach 2021 i 2022 na rzecz programów polityki spójności. Środki koncentrują się na wspieraniu odporności rynku pracy, miejsc pracy, MŚP i rodzin o niskich dochodach, a także na tworzeniu trwałych podstaw transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz trwałego ożywienia społeczno-gospodarczego.

Więcej na: https://ec.europa.eu/poland/news/210602_react_eu_pl.

4. Kreatywna Europa: ponad 2 mld euro na kulturę

Kwota ta posłuży artystom i osobom zawodowo zaangażowanym we wszystkich sektorach kultury w nawiązywaniu współpracy interdyscyplinarnej i międzynarodowej, poszukiwaniu nowych możliwości i docieraniu do nowych odbiorców. Przyjęty program stanowi podstawę pierwszych zaproszeń do składania wniosków w ramach nowego programu. Zaproszenia te będą otwarte dla wszystkich organizacji prowadzących działalność w odpowiednich sektorach kultury i sektorach kreatywnych. Całkowity budżet programu opiewający na kwotę 2,4 mld euro przeznaczoną na okres siedmiu lat wzrósł w porównaniu z poprzednim budżetem o 63 proc.

Celem programu „Kreatywna Europa” jest także zwiększenie konkurencyjności sektorów kultury. Jednocześnie wspierane będą ich starania prowadzące do przyjęcia bardziej ekologicznych, cyfrowych i sprzyjających włączeniu społecznemu standardów. Szczególną uwagę poświęca się wzmocnieniu odporności i ożywieniu sektora kultury i sektora kreatywnego w następstwie pandemii COVID-19.

W programie „Kreatywna Europa” w 2021 r. określono wspólne cele dla sektora kultury i sektora kreatywnego. Położono większy nacisk na transnarodową twórczość, obieg globalny i promocję utworów europejskich, innowacje we wszystkich sektorach oraz łatwość dostępu do finansowania dzięki wyższym wskaźnikom współfinansowania UE. Wszystkie finansowane działania i projekty powinny być wykonywane z poszanowaniem zasady równouprawnienia płci i zobowiązań UE w zakresie ochrony środowiska – zarówno na etapie projektowania jak i realizacji.

Wsparciem na etapie realizacji i dystrybucji filmów i utworów audiowizualnych cieszących się międzynarodowym zainteresowaniem w Europie i poza nią, służy podprogram MEDIA, należący do programu „Kreatywna Europa”. Przyczynia się on do rozwoju talentów i zarządza ukierunkowanymi działaniami na rzecz zwiększenia umiejętności korzystania z mediów, pluralizmu i swobody. Program będzie nadal promował europejską różnorodność kulturową i językową.

Wśród działań objętych programem „Kreatywna Europa” znajdują się:

- program wspierania tłumaczenia dzieł literackich i rozwoju partnerstw wydawniczych;
- nagrody UE w obszarze literatury, muzyki, architektury i dziedzictwa kulturowego, a także inicjatywy na rzecz Europejskich Stolic Kultury i znaku dziedzictwa europejskiego;
- zwiększenie dostępności i obecności europejskich utworów audiowizualnych ponad platformami i ponad granicami;
- laboratorium innowacji w sektorze kreatywnym – zachęcanie do innowacyjnego podejścia do tworzenia, dystrybucji i promocji treści w różnych sektorach;
- promowanie umiejętności korzystania z mediów, pluralizmu i swobody jako europejskich wartości.

Sektor kultury i sektor kreatywny zawsze stanowił odzwierciedlenie europejskiego życia, przyczyniając się nie tylko do spójności i różnorodności społecznej Europy, ale także wnosił wkład w jej gospodarkę, stanowi bowiem 4,2 proc. całkowitego PKB UE i 3,7 proc. siły roboczej w UE.

W programie „Kreatywna Europa” na lata 2014–2020 uczestniczyło 41 państw. W ramach tego programu przyznano ponad 13 tys. dotacji, a każda z nich przyniosła korzyści kilku organizacjom. Ponadto współfinansowano 647 projektów współpracy kulturalnej między 3 760 organizacjami z całej Europy, szkolenia dla ponad 16 tys. osób zajmujących się tą tematyką zawodowo, realizację lub dystrybucję ponad 5 tys. filmów, działalność 1 144 kin oraz przetłumaczenie 3 500 książek w całej Europie.

Więcej informacji: https://ec.europa.eu/poland/news/210526_creative_europe_pl.

5. Ochrona budżetu UE

1 czerwca rozpoczęła działalność Prokuratura Europejska (EPPO). Jest to pierwsza prokuratura ponadnarodowa, która ma uzupełniać prace i współpracować z unijnymi agendami – OLAF, Eurojust i Europol.

Prokuratura Europejska jest odpowiedzialna za prowadzenie dochodzeń i wnoszenie oskarżeń w sprawach dotyczących przestępstw przeciwko budżetowi UE. Jest to pierwsza prokuratura ponadnarodowa. Prowadzi ona dochodzenia i ściga następujące rodzaje nadużyć finansowych i innych przestępstw naruszających interesy finansowe UE:

- nadużycia związane z wydatkami i dochodami;
- oszustwa związane z VAT (jeżeli dotyczą co najmniej dwóch państw członkowskich i mają wartość co najmniej 10 mln euro);
- czynna i bierna korupcja lub sprzeniewierzenie, które mają wpływ na interesy finansowe UE;
- udział w organizacji przestępczej, jeżeli jej działalność koncentruje się na popełnianiu przestępstw przeciwko budżetowi UE.

Ten nowy organ Unii może również prowadzić dochodzenia i ścigać wszelkie inne nielegalne działania, które są „nierozdzielnie związane” z przestępstwem przeciwko budżetowi UE.

Prokuratura Europejska będzie prowadzić dochodzenia i ścigać przestępstwa w sposób w pełni niezależny od Komisji, innych instytucji i organów UE oraz państw członkowskich. Będzie ona uzupełniać prace i współpracować z innymi organami i agencjami UE, takimi jak OLAF, Eurojust i Europol, a także z właściwymi organami państw członkowskich, które nie uczestniczą w tworzeniu Prokuratury Europejskiej. Oczekuje się, że Prokuratura Europejska będzie prowadzić dochodzenia w około 3 tys. spraw rocznie.

Prokuratura Europejska (EPPO), ustanowiona rozporządzeniem (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. i finansowana z budżetu UE, jest pierwszą prokuraturą ponadnarodową upoważnioną do prowadzenia dochodzeń i wnoszenia oskarżeń w sprawach karnych. W obecnej strukturze EPPO uczestniczą 22 państwa członkowskie UE w ramach wzmocnionej współpracy. Prokuratura Europejska, pod przewodnictwem Laury Codruțy Kövesi, Europejskiego Prokuratora Generalnego, posiada biuro centralne w Luksemburgu, w którego skład wchodzi po jednym prokuratorze europejskim z każdego uczestniczącego państwa członkowskiego oraz pozostały personel. Ponadto, integralną część tego niezależnego organu stanowią delegowani prokuratorzy europejscy działający w państwach członkowskich.

Więcej na: https://ec.europa.eu/poland/news/210526_eppo_pl.

6. Tożsamość w smartfonie

Jedno kliknięcie w telefonie wystarczy, by udowodnić tożsamość i udostępnić dokumenty. Obywatele UE będą mieli również dostęp do usług internetowych za pomocą krajowej identyfikacji cyfrowej, która będzie uznawana w całej Europie. Komisja Europejska przedstawiła ramy tożsamości cyfrowej, dostępnej dla wszystkich obywateli, rezydentów i przedsiębiorstw we wspólnocie.

Bardzo duże platformy będą zobowiązane do akceptowania europejskich portfeli tożsamości cyfrowej na wniosek użytkownika, na przykład w celu udowodnienia wieku. Korzystanie z europejskich portfeli tożsamości cyfrowej będzie zawsze wyborem użytkownika.

Na mocy nowego rozporządzenia państwa członkowskie zaoferują obywatelom i przedsiębiorstwom cyfrowe portfele, w których będą mogli łączyć swoją krajową tożsamość cyfrową z dowodem uwierzytelniającym inne dane osobowe (np. prawo jazdy, dyplomy, rachunek bankowy). Portfele mogą być oferowane przez organy publiczne lub podmioty prywatne pod warunkiem ich uznania przez państwa członkowskie.

Nowe europejskie portfele tożsamości cyfrowej umożliwią wszystkim Europejczykom dostęp do usług online bez konieczności korzystania z prywatnych metod identyfikacji lub niepotrzebnego udostępniania danych osobowych. Dzięki temu rozwiązaniu będą mieli pełną kontrolę nad udostępnianymi przez siebie danymi.

Europejska tożsamość cyfrowa:

- **Dostępna dla każdego, kto chce z niej korzystać:** z europejskiej tożsamości cyfrowej będą mogli skorzystać wszyscy obywatele i mieszkańcy UE, którzy będą tego chcieli, a także unijne przedsiębiorstwa.
- **Powszechnie stosowana:** europejskie portfele europejskiej tożsamości cyfrowej mogą być powszechnie wykorzystywane jako sposób identyfikacji użytkowników lub uwierzytelnienia określonych danych osobowych, w celu zapewnienia dostępu do publicznych i prywatnych usług cyfrowych w całej Unii.
- **Użytkownicy kontrolujący swoje dane:** dzięki europejskim portfelom tożsamości cyfrowej można będzie wybrać, jakie aspekty tożsamości, dane i certyfikaty będą udostępniane stronom trzecim, a także śledzić postępowanie z nimi związane. Dzięki kontroli użytkowników udostępniane będą wyłącznie niezbędne informacje.

W celu jak najszybszego wdrożenia wniosku towarzyszy mu zalecenie. Komisja wzywa państwa członkowskie do ustanowienia wspólnego zestawu narzędzi do września 2022 r. oraz do niezwłocznego rozpoczęcia niezbędnych prac przygotowawczych. Zestaw narzędzi powinien obejmować architekturę techniczną, normy i wytyczne dotyczące najlepszych praktyk.

Więcej na: https://ec.europa.eu/poland/news/210603_eID_pl.

7. Demonetyzacja dezinformacji

Komisja Europejska opublikowała swoje wytyczne dotyczące sposobów ulepszenia kodeksu postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji – pierwszego tego rodzaju kodeksu na świecie – aby stał się bardziej skutecznym narzędziem przeciwdziałania dezinformacji.

Komisja określa w nich swoje oczekiwania, wzywa sygnatariuszy do większego zaangażowania i przewiduje szersze przyłączenie się do kodeksu. W oparciu o solidne ramy monitorowania i dokładne wskaźniki skuteczności działania sygnatariusze powinni ograniczyć zachęty finansowe dla dezinformacji, umożliwić użytkownikom odgrywanie aktywnej roli w zapobieganiu jej rozprzestrzenianiu, lepiej współpracować z weryfikatorami informacji we wszystkich państwach członkowskich i językach UE oraz stworzyć ramy dostępu do danych dla naukowców.

W wytycznych wzywa się do wzmocnienia kodeksu w następujących obszarach:

- **Większy udział i dostosowanie do potrzeb zobowiązania.** Komisja zachęca do przyłączenia się do kodeksu istniejące i powstające platformy działające w UE, zainteresowane strony z branży reklam internetowych (np. giełdy reklamowe, dostawców technologii reklamowych, marki korzystające z reklam), podmioty świadczące usługi przesyłania wiadomości prywatnych, a także inne zainteresowane strony, które mogą wnieść wkład w skuteczne funkcjonowanie kodeksu dzięki swoim zasobom lub wiedzy fachowej.
- **Demonetyzacja dezinformacji.** Platformy oraz podmioty działające w branży reklam internetowych muszą wziąć na siebie odpowiedzialność i lepiej współpracować, aby ograniczyć możliwości zarabiania na dezinformacji, zwłaszcza poprzez wymianę informacji o reklamach dezinformacyjnych odrzuconych przez jednego z sygnatariuszy, zwiększenie przejrzystości i odpowiedzialności w zakresie umieszczania reklam oraz uniemożliwienie udziału podmiotów, które systematycznie publikują fałszywe treści.
- **Zapewnienie integralności usług.** Wzmocniony kodeks powinien kompleksowo uwzględniać zarówno obecne, jak i wyłaniające się dopiero formy manipulacji wykorzystywane do rozpowszechniania dezinformacji (takie jak boty, fałszywe konta, zorganizowane kampanie manipulacyjne i przejęcia kont) oraz zawierać dostosowane do potrzeb zobowiązania, aby zapewnić przejrzystość i rozliczalność środków wprowadzanych w celu ograniczenia jej wpływu.
- **Umożliwienie użytkownikom rozumienia i sygnalizowania dezinformacji.** Użytkownicy muszą mieć dostęp do narzędzi służących lepszemu zrozumieniu internetu i bezpiecznej nawigacji w środowisku online.
- **Zwiększenie zakresu weryfikacji faktów i zapewnienie naukowcom szerszego dostępu do danych.** Nowy kodeks powinien uwzględniać lepszą współpracę z weryfikatorami informacji i zwiększyć zasięg w państwach członkowskich i językach UE. Ulepszony kodeks powinien również obejmować solidne ramy dostępu naukowców do danych.

- **Solidne ramy monitorowania.** Ulepszony kodeks powinien obejmować wzmocnione ramy monitorowania oparte na jasnych kluczowych wskaźnikach skuteczności działania, mierzących wyniki i wpływ działań podjętych przez platformy, a także ogólny wpływ kodeksu na dezinformację w UE.

Sygnatariusze powinni również stworzyć centrum przejrzystości, w którym przedstawią polityki, jakie przyjęli w celu realizacji zobowiązań wynikających z kodeksu oraz sposoby ich egzekwowania, a także udostępnią wszystkie dane i wskaźniki istotne z punktu widzenia kluczowych wskaźników skuteczności działania. W wytycznych proponuje się również ustanowienie stałej grupy zadaniowej pod przewodnictwem Komisji. W jej skład wchodziłoby sygnatariusze, przedstawiciele Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych, europejskiej grupy regulatorów audiowizualnych usług medialnych (ERGA) oraz Europejskiego Obserwatorium Mediów Cyfrowych (EDMO), które otrzymało już ponad 11 mln euro na utworzenie ośmiu regionalnych centrów w celu wsparcia realizacji i rozszerzenia swoich prac w państwach członkowskich. Grupa zadaniowa, którą będą również wspierali eksperci, pomoże w przeglądzie i dostosowaniu kodeksu do zmian technologicznych, społecznych, rynkowych i legislacyjnych.

Więcej informacji na: https://ec.europa.eu/poland/news/210526_disinfo_pl.

8. Owady zapyłające pod unijnym kloszem

Komisja Europejska opublikowała sprawozdanie na temat realizacji pierwszej w historii inicjatywy UE na rzecz owadów zapyłających, którą Komisja przyjęła w 2018 r., aby przeciwdziałać spadkowi liczebności dzikich owadów zapyłających. Mają one kluczowe znaczenie dla funkcjonowania ekosystemów, naszego bezpieczeństwa żywnościowego, leków i naszego dobrostanu. Jednak co dziesiąty gatunek pszczoł i motyli w Europie znajduje się na skraju wyginięcia, a jedna trzecia ich populacji maleje. Opublikowany przegląd pokazuje, że poczyniono znaczne postępy we wdrażaniu działań w ramach inicjatywy, ale wciąż istnieją problemy związane z przeciwdziałaniem różnym czynnikom wpływającym na wspomniane zjawisko.

Ze sprawozdania wynika, że inicjatywa pozostaje użytecznym narzędziem polityki, które pozwala UE, państwom członkowskim i zainteresowanym stronom przeciwdziałać spadkowi liczebności owadów zapyłających. Do końca 2020 r. zrealizowano ponad trzydzieści działań w trzech obszarach priorytetowych: poszerzanie wiedzy na temat spadku liczebności owadów zapyłających; przeciwdziałanie przyczynom spadku liczebności owadów zapyłających; angażowanie opinii publicznej i promowanie współpracy w celu zahamowania spadku liczebności owadów zapyłających. Komisja zainicjowała między innymi Park owadów zapyłających – interaktywne narzędzie cyfrowe służące podnoszeniu świadomości na temat niebezpiecznego spadku liczebności owadów zapyłających i mobilizowaniu działań

na poziomie globalnym w celu rozwiązania tego problemu. Park owadów zapylających to doświadczenie z rzeczywistości wirtualnej przedstawiające świat w 2050 r., w którym wszystkie owady zapylające praktycznie wyginęły. Różnorodność działań na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym pokazała, że opinia publiczna uznaje istnienie tego problemu i jest gotowa do działania.

Opracowano ogólnounijny program monitorowania gatunków owadów zapylających służący lepszemu zrozumieniu statusu ich populacji i przyczyn ich giniecia. Wkrótce program ten będzie wdrażany lokalnie w całej UE. Komisja stworzyła specjalny system informacji o owadach zapylających i uruchomiła serię odpowiednio dostosowanych inicjatyw badawczych.

Konieczne będzie jednak wzmożenie starań, w szczególności w celu powstrzymania utraty siedlisk na obszarach rolniczych oraz zniwelowania skutków stosowania pestycydów. W ramach unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej na 2030 r., unijnej strategii „od pola do stołu” oraz unijnego planu działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wytyczono serię szczegółowych celów służących rozwiązaniu tego problemu, takich jak rozszerzenie obszarów chronionych i odbudowa ekosystemów, propagowanie rolnictwa ekologicznego, odtworzenie na gruntach rolnych elementów krajobrazu o wysokiej różnorodności, znaczące zmniejszenie stosowania pestycydów i innych substancji zanieczyszczających środowisko, szkodliwych dla owadów zapylających. Nowa strategia UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i większe ambicje dotyczące neutralności klimatycznej pomogą w łagodzeniu skutków zmiany klimatu dla owadów zapylających.

Owady zapylające stanowią integralną część zdrowych ekosystemów. Bez nich zmaleje liczebność wielu gatunków roślin, a w końcu znikną one wraz z organizmami, które są od nich zależne, co miałyby poważne skutki ekologiczne, społeczne i gospodarcze. W samej Unii wegetacja czterech na pięć gatunków zbóż i dzikich roślin kwiatowych zależy, przynajmniej częściowo, od zapylania przez zwierzęta.

Więcej na: https://ec.europa.eu/poland/news/210527_biodiversity_pl.

9. Lato nad czystą wodą

Najnowsza ocena sporządzona przez Europejską Agencję Środowiska (EEA) we współpracy z Komisją Europejską opiera się na monitorowaniu 22 276 kąpielisk w całej Europie w 2020 r. Obejmuje ona państwa członkowskie UE, Albanie i Szwajcarię na przestrzeni całego 2020 r.

Udział kąpielisk przybrzeżnych i śródlądowych z wodą „doskonałej” jakości ustabilizował się w ostatnich latach w całej Europie na poziomie około 85 proc., a w 2020 r. – 82,8 proc. Minimalne normy „wystarczającej” jakości wody zostały spełnione w 93 proc.

kąpielisk monitorowanych w 2020 r., a w pięciu krajach – na Cyprze, w Austrii, Grecji, na Malcie i w Chorwacji – co najmniej 95 proc. wód w kąpieliskach było doskonałej jakości.

Dwie trzecie kąpielisk znajduje się wzdłuż wybrzeży Europy. Wyniki te są cennym źródłem informacji dla urlopowiczów, którzy mogą dowiedzieć się, w jakich kąpieliskach woda jest najczystsza. W obecnej ocenie nie można było sklasyfikować jakości kilku kąpielisk, ponieważ ograniczenia związane z pandemią skutkowały niemożnością pobrania wystarczającej liczby próbek.

W 2020 r. 296, czyli 1,3 proc. kąpielisk w Europie, miało wodę złej jakości. Choć odsetek kąpielisk o niskiej jakości nieznacznie spadł od 2013 r., problemy utrzymują się, zwłaszcza jeśli chodzi o ocenę źródeł zanieczyszczeń i wprowadzanie środków zintegrowanej gospodarki wodnej. W kąpieliskach, w przypadku których trudno jest zidentyfikować źródła lub przyczyny zanieczyszczenia, potrzebne są specjalne badania źródeł zanieczyszczeń.

W ramach planu działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń oraz zgodnie z unijną strategią na rzecz bioróżnorodności 2030 Komisja rozpoczęła niedawno przegląd dyrektywy dotyczącej jakości wody w kąpieliskach. Ma on pomóc w ocenie, czy obecne przepisy są nadal adekwatne do celu ochrony zdrowia publicznego i poprawy jakości wody, czy też istnieje potrzeba poprawy istniejących ram, w szczególności poprzez uwzględnienie nowych parametrów. W ramach tego procesu Komisja wkrótce zaangażuje się we współpracę ze społecznością zainteresowanych stron w drodze internetowych konsultacji publicznych.

Jakość wody w kąpieliskach w Europie znacznie się poprawiła w ciągu ostatnich 40 lat, również dzięki unijnej dyrektywie dotyczącej jakości wody w kąpieliskach. Skuteczne monitorowanie i zarządzanie wprowadzone na mocy dyrektywy, w połączeniu z innymi przepisami UE, takimi jak dyrektywa dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych z 1991 r., doprowadziły do radykalnego ograniczenia ilości nieoczyszczonych lub częściowo przetworzonych odpadów komunalnych i przemysłowych, które trafiają do kąpielisk. W rezultacie w coraz większej liczbie miejsc odnotowano zmniejszenie zanieczyszczenia, co doprowadziło do znacznej poprawy jakości wody.

Wszystkie państwa członkowskie UE oraz Albania i Szwajcaria monitorują swoje kąpieliska zgodnie z przepisami unijnej dyrektywy dotyczącej jakości wody w kąpieliskach. Dyrektywa ta określa, czy jakość wody w kąpieliskach można sklasyfikować jako „doskonałą”, „dobrą”, „dostateczną” lub „niedostateczną” w zależności od ilości wykrytych bakterii kałowych. W przypadkach, gdy jakość wody zostaje sklasyfikowana jako „niedostateczna”, państwa członkowskie powinny zastosować pewne środki, takie jak zakaz kąpieli lub publikacja ostrzeżeń zawierających informacje dla użytkowników kąpielisk, a także podjąć odpowiednie działania naprawcze.

Więcej na: https://ec.europa.eu/poland/news/210602_beaches_pl.

II. Z BIURA W BRUKSELI

1. Webinarium pt. „Program Horyzont Europa. Jak tworzyć projekty międzynarodowej współpracy badawczej? Część I: Pakiet startowy”

18 maja odbyło się webinarium pt. „Program Horyzont Europa. Jak tworzyć projekty międzynarodowej współpracy badawczej? Część I: Pakiet startowy” zorganizowane przez Regionalny Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej w Poznaniu.

Webinarium poświęcone zostało procesowi tworzenia projektów międzynarodowej współpracy badawczej w Programie Ramowym Horyzont Europa.

Punktem wyjścia dla ogłaszanych konkursów jest Program Pracy (*Work Programme*) i Aneksy, odrębne dla każdego z działań, w którym znajdziemy m.in. informacje o zasadach, terminach konkursów, obszarach badawczych, typach projektów, partnerach, kryteriach oceny, zaplanowanym budżecie oraz formule konkursu. Konieczne do poprawnego sporządzenia dokumentacji konkursowej wskazówki znajdziemy w przewodniku dla wnioskodawców, właściwym dla określonego typu projektu. W obecnym Programie Ramowym Komisja Europejska udostępni również słownik terminów, zapewniający spójność terminologii stosowanej na wszystkich etapach projektu – od Programu Pracy do wniosku i jego późniejszej sprawozdawczości.

Wnioski składają się z dwóch części – administracyjnej (wypełnianej na stronie portalu Komisji Europejskiej *Funding & Tenders Opportunities*) i merytorycznej.

Limit maksymalnej ilości stron wniosku dla projektów typu RIA (*Research and Innovation Actions*) wynosi 45, natomiast dla projektów typu CSA (*Coordination and Support Actions*) – 30. Wypełniając część merytoryczną wniosku należy zwrócić szczególną uwagę na wymagany rodzaj czcionki, jej wielkość oraz odstępy między wierszami, ponieważ te elementy wpływają na ostateczną ilość stron, po przekroczeniu której eksperci dokonujący oceny mają podstawę do odrzucenia wniosku.

Minimalny wymóg formalny dla utworzenia konsorcjum obejmuje udział co najmniej 3 niezależnych podmiotów prawnych z 3 różnych krajów członkowskich lub stowarzyszonych z Horyzontem Europa, zgodnie ze wskazaniem Komisji Europejskiej. Możliwe jest także podjęcie współpracy w tzw. szczególnych przypadkach, z podmiotami powiązanymi z siedzibą w krajach kwalifikujących się do finansowania, z organami Unii Europejskiej oraz organizacjami międzynarodowymi. Podkreśla się jednak, że chcąc przystąpić do realizacji projektów interdyscyplinarnych, międzysektorowych, czy też międzynarodowych, konieczne będzie zaangażowanie większej ilości partnerów w jego realizację, w zależności od przedmiotu prowadzonych badań.

Wskazuje się, że partnerów do konsorcjów należy szukać wśród ekspertów reprezentujących instytucje doświadczone w tym zakresie, którego dotyczy realizowany projekt. Partnerzy konsorcjum powinni być komplementarni. Dokumentacja konkursowa określa, z jakimi instytucjami możemy zakładać konsorcjum (np. uczelnie wyższe, podmioty z sektora MŚP, instytucje publiczne, szpitale, start-upy, czy organizacje badawcze itp.). Do dyspozycji mamy między innymi bazę partnerów, udostępnioną przez Komisję Europejską na portalu *Funding & Tenders Opportunities*. W przypadku chęci utworzenia konsorcjum z udziałem Wielkiej Brytanii oczekuje się, że zostanie krajem stowarzyszonym z Horyzontem Europa.

Przed przystąpieniem do projektu realizowanego w konsorcjum należy także określić rolę, jaką planujemy w projekcie pełnić – koordynatora (przedkłada pomysł na projekt, tworzy konsorcjum, składa wnioski, podpisuje umowę na grant, monitoruje realizację projektu, raportuje do KE, dokonuje płatności dla partnerów konsorcjum), czy partnera (sugerowany podmiotom bez doświadczenia w projektach współpracy międzynarodowej. Odpowiedzialny za realizację określonych zadań w projekcie oraz pozostałych zapisów wynikających z kontraktu).

Podkreśla się, że projekt należy pisać uwzględniając przede wszystkim pracę ekspertów Komisji Europejskiej, których dalszej ocenie będzie on podlegać. Główne obszary oceny to doskonałość projektu (m.in. jasność i trafność celów wraz z zakresem w jakim projekt wykracza poza stan aktualnej wiedzy, trafność metodologii, w tym podstawowe pojęcia, modele, założenia, podejście interdyscyplinarne), jego przewidywany wpływ (m.in. wiarygodność ścieżek umożliwiających osiągnięcie skutków i wyników określonych w Programie Prac, prawdopodobna skala i znaczenie wkładu związanego z projektem, adekwatność i jakość środków maksymalizujących oczekiwane skutki, wpływ projektu na środowisko naturalne) oraz jakość zarządzania w projekcie (m.in. jakość i skuteczność planu pracy, ocena ryzyka, możliwości i rola każdego uczestnika konsorcjum, zakres do którego konsorcjum gromadzi niezbędną wiedzę). Wskazuje się, że wymagania związane m.in. ze spełnieniem kryterium doskonałości projektu będą różne dla projektów typu RIA oraz projektów typu CSA. Minimalnym progiem kwalifikującym cały wniosek do umieszczenia na liście rankingowej jest 10 punktów.

Pojedynczy wniosek podlega zwykle ocenie 3 ekspertów. Istotną zmianą wprowadzoną do systemu ewaluacji projektów jest tzw. *Right to react*, dające wnioskodawcom prawo wniesienia dodatkowych informacji oraz wyjaśnień do wątpliwości ekspertów w zakresie złożonego projektu, jeszcze na etapie jego oceny. Będzie to miało wpływ na ostateczną ilość punktów przyznaną projektowi.

W ramach pilotażu Komisja Europejska planuje również zastosowanie tzw. ślepej ewaluacji, w której dane na temat wnioskodawcy projektu zostaną ukryte. Rozwiązanie ma w założeniu zapobiec wpływowi tej informacji na ostateczną ocenę wniosku przez eksperta, która mogłaby zostać na tej podstawie zawyżona.

Istotną zmianą, która zacznie obowiązywać w Programie Horyzont Europa od 2022 roku, jest *Plan na Rzecz Równości Płci*, obowiązkowy dla biorących udział w projektach instytucjach publicznych, uczelniach wyższych oraz organizacjach badawczych, pochodzących z państw członkowskich oraz krajów stowarzyszonych. Będzie rozpatrywany jako kryterium

kwalifikowalności. Wskazuje się, że obecnie (w części administracyjnej wniosku) należy jedynie zadeklarować, że taki plan powstanie.

Błędami, wskazywanymi jako często popełniane na etapie pisania wniosku, jest m.in. niewłaściwe podanie jego zakresu (niezgodne z wytycznymi), niewłaściwie dobrani partnerzy w konsorcjum, brak skrupulatnej analizy tematu, forsowanie idei projektu niezgodnej z tematem, zbyt wąski zakres merytoryczny wniosku.

2. Webinarium dotyczące postępu prac nad Programem Horyzont Europa

19 maja odbyło się **webinarium w ramach corocznych spotkań przedstawicieli Biur Regionalnych w Brukseli z Europejską Komisarz ds. Spójności i Reform Elisą Ferreira.**

Pandemia COVID-19 wywarła znaczący wpływ na konieczność wzmocnienia spójności gospodarczej i społecznej całej Wspólnoty Europejskiej oraz przyspieszenia działań na rzecz niwelowania coraz wyraźniej rysujących się w tym okresie dysproporcji w poziomach rozwoju regionów, w szczególności tych słabiej rozwiniętych i mniej uprzywilejowanych. Jak podkreśliła Komisarz Ferreira osiągnięcie celów, na rzecz których działa unijna polityka spójności, wymaga stałej i skutecznej komunikacji oraz zaangażowania przede wszystkim na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem specyfiki i rozwoju różnych obszarów Europy.

Skutki kryzysu, widoczne najbardziej w postaci utraty PKB oraz rosnącego gwałtownie bezrobocia, pchnęły wiele europejskich regionów w kierunku znacznej recesji, której nierównomierność może dotkliwie wpłynąć na tempo i kierunek ponownego ożywienia gospodarczego. Działania podjęte na rzecz ratowania życia i zdrowia, a także minimalizowania zagrożenia załamaniem gospodarki na dotąd bezprecedensową skalę, przy zaangażowaniu państw członkowskich, Komisji Europejskiej, Parlamentu oraz Rady, przyniosły już w pierwszych miesiącach 2020 roku zmianę unijnej legislacji. Nowe zasady zapewniały dodatkową elastyczność w przenoszeniu wykorzystywanych na walkę z pandemią i jej skutkami środków pomiędzy funduszami polityki spójności oraz różnymi kategoriami regionów. Państwa członkowskie przeprogramowały łącznie 22 mld €, wykorzystując je m.in. na inwestycje na rzecz spójności, zakup masek, zakup wentylatorów, wsparcie firm z sektora kultury, turystyki, MŚP, czy też na dodatkowe zatrudnienie. Polityka spójności aktywnie wspierała również finansowanie procesu opracowywania szczepionek przeciwko COVID-19.

Chroniąc unijny rynek zatrudnienia Komisja Europejska uruchomiła nowe, tymczasowe narzędzie o wartości do 100 mld €, stworzone na rzecz wsparcia mechanizmów zredukowanego wymiaru czasu pracy, ochrony miejsc pracy i ograniczania ryzyka bezrobocia, w tym wśród samozatrudnionych. Instrument SURE, udostępniający pożyczki pokrywające koszty nagłych wydatków w tym obszarze, wspomagał działania na rzecz utrzymania dochodów.

Wyjątkowy pakiet środków z zakresu nadzoru bankowego oraz polityki pieniężnej wdrożony przez Europejski Bank Centralny dla wsparcia gospodarki strefy euro ma docelowo przyczynić się do obniżania cen kredytów, a tym samym ułatwienia dostępu do środków finansowych, zwiększania potencjału kredytowego banków i ochrony stabilności finansowej.

Przeciwdziałanie negatywnym skutkom społeczno-gospodarczym trwającej pandemii to także cel przyjętego 23 grudnia 2020 roku reACT-EU, w którym polityka spójności będzie miała największy udział dla zapewnienia zrównoważonego ożywienia gospodarczego. Inicjatywa uzupełnia środki w ramach polityki spójności na lata 2014-2020 oraz stanowi dodatkowe fundusze na lata 2021-2027. Łączna pula 47,5 mld € będzie rozdysponowana pomiędzy państwa członkowskie z uwzględnieniem relatywnego poziomu ich zamożności oraz społeczno-gospodarczego wpływu kryzysu na poszczególne kraje (spadek zatrudnienia, w tym wśród osób młodych, spadek PKB). Jak wskazała Komisarz Ferreira wiele spośród państw członkowskich już korzysta ze wsparcia, ponieważ kwalifikowalnością objęte są wydatki poniesione licząc od 1.02.2020 roku. Środki w ramach reACT-EU przekazywane będą w latach 2021-2022.

Europejski Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności to kolejna pula środków, którą państwa członkowskie będą mogły przeznaczyć na wsparcie reform i inwestycji – do wykorzystania jest 672,5 mld € w postaci dotacji i pożyczek. Środki będą pokrywać reformy i inwestycje, które państwa członkowskie zobowiązane zostały do przedłożenia Komisji Europejskiej w postaci krajowych planów odbudowy. Komisja będzie opiniować plany w ścisłym porozumieniu z Parlamentem Europejskim. Reformy i inwestycje powinny zostać wdrożone do 2026 roku, jeśli kraje będą chciały na ten cel wykorzystać wsparcie oferowane w ramach tego instrumentu. Jak podkreślono podczas spotkania, krajowe plany odbudowy mają być skutecznym bodźcem do szybkiej odbudowy, tym razem z poszanowaniem otaczającego nas środowiska naturalnego, działaniami na rzecz ochrony klimatu, a także silnym naciskiem na cyfryzację.

Komisja Europejska wraz z przedstawicielami Parlamentu Europejskiego podkreślała szczególne znaczenie konsultowania planów przez władze krajowe ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, a przede wszystkim z przedstawicielami regionów, z uwzględnieniem udziału społeczności lokalnych, uniwersytetów, związków zawodowych oraz obywateli.

Fundusz łagodzący skutki Brexitu to rezerwa dostosowawcza o wartości 5 mld €, zmniejszająca bezpośredni wpływ wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Komisja chce wesprzeć przy jego pomocy kraje i regiony, najbardziej dotknięte skutkami tej decyzji. Dystrybucja środków zostanie oparta na podstawie szacunkowego wpływu handlu z Wielką Brytanią, wartości sektora rybołówstwa (ryby poławiane w wyłącznej strefie ekonomicznej Wielkiej Brytanii) oraz sytuacji nadmorskich regionów granicznych. Rezerwa ma zrekompensować straty poniesione w okresie 1.07.2020 – 31.12.2022.

Fundusz Sprawiedliwej Transformacji stanowi kolejny instrument w ramach którego, jak zaznaczyła Komisarz Ferreira, Komisja ma nadzieję na szczególną aktywność europejskich regionów. Środki zaplanowane w ramach funduszu wynoszą 17,5 mld € i będą wspierać państwa unijne w odchodzeniu od gospodarek bazujących na węglu. Wiele regionów, w tym również polskich, doświadczy poważnych zmian, koniecznych na drodze dostosowania się do nowych unijnych wymagań w zakresie zgodności z celami klimatycznymi. Fundusz ma ułatwić m.in. podnoszenie kwalifikacji i wspieranie nowych działań na rzecz redukcji uzależnienia gospodarek regionów od branż emitujących dwutlenek węgla.

Państwa członkowskie mogą również skorzystać z pomocy Instrumentu Wsparcia Technicznego, między innymi w zakresie przygotowania i rozpoczęcia wdrażania krajowych planów odbudowy. Program udostępnia państwom członkowskim wiedzę techniczną, konieczną w procesie opracowania i dalszego wdrażania reform.

3. Webinarium pt. „Dzień informacyjny EURATOM – nowy program – nowe możliwości”

19 maja odbyło się **webinarium pt. „Dzień informacyjny EURATOM – nowy program – nowe możliwości”** zorganizowane przez Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej.

EURATOM to program badawczo-szkoleniowy w dziedzinie jądrowej, kładący nacisk na ciągłe doskonalenie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony przed promieniowaniem. Program dysponuje budżetem w wysokości 1 mld 382 mln € obowiązującym w okresie 2021-2025, który będzie obejmował finansowanie działań pośrednich w zakresie badań i rozwoju syntezy jądrowej, rozszczepienia jądrowego, bezpieczeństwa i ochrony przed promieniowaniem oraz działań bezpośrednich podejmowanych przez Wspólne Centrum Badawcze (JRC Joint Research Centre).

Pięcioletni okres realizacji programu przewiduje możliwość przedłużenia w 2025 roku o kolejne 2 lata w celu dostosowania do Wieloletnich Ram Finansowych UE 2021-2027. Budżet programu zostanie powiększony w kolejnych latach o wpłaty państw, które podpiszą umowy stowarzyszeniowe z programem (obecnie przewiduje się udział Wielkiej Brytanii, Szwajcarii oraz Ukrainy). Obecnie żadna z umów stowarzyszeniowych z programem EURATOM nie została jeszcze podpisana.

EURATOM uzupełni program Horyzont Europa i będzie finansować badania nad syntezą jądrową i rozszczepieniem, wesprze europejski plan walki z rakiem, wzmacniając tym samym wiedzę oraz kompetencje Unii Europejskiej w dziedzinie jądrowej.

Energetyka jądrowa w Unii Europejskiej regulowana jest przez Traktat o Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej oraz Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Obecnie na terenie Unii Europejskiej działa 106 reaktorów atomowych zlokalizowanych w 13 państwach członkowskich, produkujących ok. 26% całej energii elektrycznej na unijnym rynku. Prawie 50% niskoemisyjnej energii elektrycznej w UE pochodzi z reaktorów jądrowych, co wskazuje się jako jeden z kluczowych elementów walki ze zmianami klimatu i procesu dekarbonizacji na drodze do osiągnięcia neutralności klimatycznej w Europie.

Polityka Unii Europejskiej prowadzona w ramach Europejskiego Zielonego Ładu stawia dziś przed państwami członkowskimi wyzwanie osiągnięcia do 2050 roku neutralności klimatycznej. Opublikowana w 2018 roku długoterminowa strategia unijna do roku 2050 wskazuje, że odnawialne źródła energii wraz z energetyką jądrową będą stanowić podstawę zeroemisyjnego systemu energetycznego Europy, a jej udział w mixie energetycznym powinien osiągnąć poziom 15%. Krajowe plany na rzecz energii i klimatu opracowane przez

państwa członkowskie wskazują, że 16 krajów, w tym Polska, uwzględniło w nich wykorzystanie energii jądrowej.

W przyjętym na lata 2021-2025 programie badawczo-szkoleniowym EURATOM nowości obejmują tworzenie synergii z programem Horyzont Europa oraz pomiędzy działaniami realizowanymi w ramach EURATOM, zwiększenie ilości działań oferujących bezpośrednie wsparcie dla studentów i naukowców, otwarcie dostępu do MSCA (stypendia badawcze), zwiększenie nacisku na działania w dziedzinie zdrowia, w tym medyczne zastosowanie promieniowania jonizującego do walki z nowotworami, czy działania dedykowane usprawnieniu istniejących procedur medycznych.

W ramach nowego programu naukowcy będą mogli starać się o dwie nowe nagrody finansowe – za innowacje w zakresie bezpieczeństwa systemów reaktorowych oraz innowacje w obszarze gospodarki odpadami promieniotwórczymi.

Granty EURATOM będą finansować projekty wdrażane w ramach konsorcjów, głównie poprzez udostępnianie na te cele infrastruktur badawczych pozostających w dyspozycji Wspólnego Centrum Badawczego, które będzie mogło zostać członkiem konsorcjum. JRC dysponuje własnym budżetem w ramach EURATOM, w związku z czym grant będzie dzielony pomiędzy członków konsorcjum z wyłączeniem centrum badawczego.

W ramach obecnej perspektywy finansowej programu uruchomione zostaną Partnerstwa Europejskie angażujące szerokie grono podmiotów publicznych oraz prywatnych, które będą wspierać działania w dziedzinie fuzji, gospodarowania odpadami promieniotwórczymi oraz ochrony radiacyjnej. Obecnie przewiduje się, że Partnerstwo w zakresie gospodarowania odpadami jądrowymi może zostać uruchomione po 2024 roku. Partnerstwo w dziedzinie fuzji ma zostać powołane jeszcze w tym roku, natomiast Partnerstwo dedykowane badaniom nad ochroną radiologiczną w roku 2022.

Program Prac EURATOM na lata 2021-2022

Uwaga: Zgodnie ze stanem na dzień 19.05.2021 roku formalna decyzja Komisji Europejskiej dotycząca przyjęcia programu prac EURATOM na lata 2021-2022 nie została jeszcze podjęta.

Wskazuje się, że termin składania aplikacji zostanie wyznaczony w październiku 2021 roku, a pierwsze umowy grantowe będą podpisywane wiosną 2022 roku. Budżet na konkurs grantowy (2021-2022) ma wynieść około 90 mln €. Dostępne będą także środki w ramach grantu dedykowanego fuzji, a także grantu na rzecz Europejskiego Partnerstwa w zakresie ochrony radiologicznej.

Główne priorytety w zakresie badań nad rozszczepieniem przewidują dostępność finansowania dla konsorcjów badawczych na rzecz poprawy bezpieczeństwa istniejących elektrowni oraz rozwoju nowej generacji reaktorów atomowych, w tym małych i średnich. Tematy konkursowe w dziedzinie systemów nuklearnych mają obejmować badania materiałowe oraz rozwój reaktorów wysokotemperaturowych.

W zakresie rozwoju zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanego z wytwarzaniem energii planowane są dwa tematy badawcze – w zakresie produkcji izotopów do zastosowań medycznych oraz rozwoju dostosowań technologii nuklearnych poza produkcją

prądu (m.in. w przemyśle, medycynie, czy ochronie środowiska). Wsparcie na badania w tym kierunku ma być intensyfikowane w następnych konkursach.

W zakresie edukacji i szkoleń planuje się długoterminowe wsparcie dostępu dla zespołów naukowych do infrastruktur badawczych w Europie i poza nią, a także uruchomienie wieloletniego programu grantowego na rzecz mobilności transgranicznej studentów i naukowców. Badania nad fuzją termojądrową będą skupione przede wszystkim na wsparciu wspomnianego już konsorcjum w ramach współfinansowanego Partnerstwa Europejskiego. Wdrażana będzie europejska mapa drogowa w zakresie fuzji, ze szczególnym uwzględnieniem przygotowań na rzecz projektowania elektrowni opartych na technologii fuzji termojądrowej.

Nowością będą również dwa tematy badawcze na rzecz procedur wydawania zezwoleń na budowę i eksploatację przyszłych elektrowni oraz gospodarki Trytem w instalacjach nuklearnych i ochrony radiologicznej w tym zakresie.

4. Webinarium pt. „Rola władz lokalnych i regionalnych w przygotowaniu i wdrażaniu Krajowych Planów Naprawy i Odporności”

21 maja odbyło się **webinarium pt. „Rola władz lokalnych i regionalnych w przygotowaniu i wdrażaniu Krajowych Planów Naprawy i Odporności”**, zorganizowane przez Integrupę URBAN z udziałem przedstawicieli Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego oraz przedstawicieli Sieci EUROCITIES, Rady Gmin i Regionów Europy oraz Konferencji Peryferyjnych Regionów Morskich.

Instrument na rzecz Odbudowy i Odporności to 672,5 mld € pożyczek i dotacji, które wesprą odbudowę gospodarek i społeczeństw 27 państw członkowskich w ich walce z dotkliwymi skutkami wciąż trwającego kryzysu COVID-19. Dostęp do środków oferowanych przez Komisję Europejską w ramach nowego instrumentu wymaga opracowania krajowych planów odbudowy, w których zawarte inwestycje i reformy pomogą odbudować europejską gospodarkę w sposób bardziej zrównoważony, przygotowany na dalsze wyzwania związane z ekologiczną oraz cyfrową transformacją. Dzisiejsze webinarium, poświęcone roli władz lokalnych i regionalnych w tworzeniu planów podkreśla raz jeszcze, jak istotną pozycję powinny zajmować w procesie wspierania Europy w wychodzeniu z kryzysu w kierunku oczekiwanych przemian.

Miasta wciąż poszukują możliwości przyczynienia się do realizacji założeń Europejskiego Zielonego Ładu oraz krajowych planów odbudowy. Zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych powinno być rozpatrywane jako kluczowy czynnik, umożliwiający realizowanie priorytetów Unii Europejskiej w obszarach, które zostaną nimi objęte. Przeprowadzone w grudniu 2020 roku przez Sieć EUROCITIES konsultacje, obejmujące całą sieć na temat zaangażowania zainteresowanych stron w tworzenie krajowych planów odbudowy pokazały, że miasta nie odniosły w tym procesie znaczącego sukcesu.

Pomimo wysiłków ze strony obywateli oraz presji ze strony Komisji Europejskiej, brak wystarczającego zaangażowania miast i regionów w proces wychodzenia z kryzysu stwarza ryzyko utraty szansy przyczynienia się do trwałej transformacji, którą władze lokalne

i regionalne upatrują w aktywnym udziale przy tworzeniu planów odbudowy. Władze krajowe, regionalne i lokalne powinny współpracować na rzecz skuteczniejszego podejścia do tworzenia partnerstw, opartego m.in. na zorganizowanym dialogu, którego ustanowienia mogłaby się podjąć Komisja Europejska. Dialog ułatwiłby przejście do etapu faktycznego monitorowania wkładu oraz kontroli zgodności inwestycji i reform zawartych w krajowych planach odbudowy z priorytetami strategicznymi Unii Europejskiej i kodeksami postępowania, między innymi w zakresie partnerstw, zachowania właściwego poziomu kompetencji, komplementarności z polityką spójności oraz innymi, scentralizowanymi programami unijnymi. Powiązania te należy zapewniać na poziomie lokalnym i regionalnym, w wymiarze spójności terytorialnej i społecznej, z uwzględnieniem istniejących przeszkód w zakresie zdolności administracyjnych, mogących wpływać na stopień wykorzystania środków i instrumentów na rzecz ożywienia terytorialnego, którymi dysponuje dziś Unia Europejska. Szansę na udział miast w procesie naprawy, nie tylko na poziomie krajowym, mogłoby stworzyć również ustanowienie ogólcuropejskich projektów umieszczanych docelowo w planach krajowych, a kierowanych przez miasta i opartych na zestawie strategicznych partnerstw zawieranych z władzami centralnymi oraz Komisją Europejską. Partnerstwa, np. cyfrowe, bądź na rzecz zalesiania terenów miejskich, stanowiłyby wartość dodaną w kluczowe projekty unijne, będące częścią instrumentu naprawczego na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji.

Wskazuje się, że skuteczność wykorzystania funduszy na ożywienie społeczno-gospodarcze zależy od zaangażowania władz regionalnych i lokalnych w proces projektowania oraz wdrażania krajowych planów odbudowy, ponieważ coraz więcej krajów członkowskich postrzega władze lokalne i regionalne jako wykonawców swoich polityk. Zorganizowany dialog staje się więc niezbędny dla właściwego monitorowania wykonania planów i wydatkowania środków finansowych na te cele przeznaczonych. Jest to szczególnie ważne, ponieważ realizacja krajowych planów następować będzie równolegle z okresem programowania oraz wdrażaniem środków unijnych w ramach polityki spójności. Istotnym jest zapewnienie, że fundusz naprawczy nie będzie zastępował funduszy spójności, ani nie stanowił ich podwojenia. Krajowe plany odbudowy powinny dostarczyć skonkretyzowaną listę priorytetów inwestycyjnych, nie przyczyniając się jednocześnie do budowania konkurencji pomiędzy regionami w dostępie do finansowania.

Wdrażanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Odporności powinno być dostosowane do lokalnej specyfiki i jej priorytetów, szczególnie w okresie, gdy kryzys pandemiczny podkreśla potrzebę dostępności wydajnych, lokalnych usług publicznych, bez których społeczeństwa nie będą miały zapewnionych właściwych warunków funkcjonowania i dalszego rozwoju. Usługi publiczne i infrastruktury lokalne powinny być ujęte w krajowych planach odbudowy.

Proces powolnego wychodzenia z poważnego załamania społecznego, gospodarczego i terytorialnego będzie angażował znaczące ilości funduszy, które trafią do państw członkowskich i ich regionów poprzez różne źródła finansowania. Krajowe plany odbudowy będą stanowić podstawę dla kierunku i sposobu, w jaki Europa będzie dążyć do odbudowy, tworząc nowy model ekonomiczny.

Procesy projektowane na rzecz ożywienia muszą być inkluzywne i sprzyjać włączeniu społecznemu, ponieważ wiele priorytetów inwestycyjnych to kompetencje regionów.

Pominięcie udziału kluczowych uczestników, w tym także podmiotów społecznych i gospodarczych może skutkować tworzeniem nietrwałych modeli, na bazie których kraje będą odbudowywać swoje gospodarki i społeczeństwa. Reformy powinny przyczynić się do realizacji priorytetów inwestycyjnych, uczynić je łatwiejszymi, bardziej dostępnymi, niwelując jednocześnie lukę społeczną powstałą w wyniku kryzysu.

Krajowe plany odbudowy mają się opierać na zaleceniach Komisji Europejskiej dla poszczególnych krajów, więc powinny mieć także wymiar terytorialny, niezbędny do ich wdrożenia. Aspekt terytorialny powinien gwarantować wyniki i nakreślać zasady, nie tylko na poziomie makroekonomicznym ale także lokalnym, przyczyniając się do jego właściwej wydajności.

5. Webinarium pt. „Plany Odbudowy i Odporności: Przełom czy stracona szansa?”

31 maja br. odbyło się **webinarium pt. „Plany Odbudowy i Odporności: Przełom czy stracona szansa?”** zorganizowane przez sieć samorządów Energy Cities z udziałem przedstawicieli Komisji Europejskiej i Europejskiego Komitetu Regionów.

Krajowe Plany Odbudowy i Odporności, jako kompleksowe programy reform i inwestycji strategicznych, mają wzmocnić odporność społeczną i ekonomiczną, budując przyszły potencjał gospodarczy państw członkowskich Unii Europejskiej. Wciąż odczuwalne skutki pandemii COVID-19, która znacznie pogłębiła już istniejące nierówności pomiędzy krajami Wspólnoty, wymusiły konieczność odbudowy unijnych systemów ekonomicznych i zapewnienia ich zwiększonej odporności na przyszłe kryzysy.

Zgodnie z założeniami przyjętymi przez Komisję Europejską konieczność sporządzenia planów odbudowy została wpisana w Europejski Instrument Odbudowy i Zwiększania Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*), za pośrednictwem którego państwom członkowskim zostanie udostępnione do 672,5 mld € w formie dotacji (312,5 mld €) i pożyczek (360 mld €) na przeprowadzenie inwestycji oraz koniecznych reform. Instrument stanowi centralny element *NextGenerationEU*, tymczasowego instrumentu na rzecz naprawy bezpośrednich szkód gospodarczych i społecznych wywołanych pandemią koronawirusa.

Środki będą finansować inwestycje i reformy, których wymiar musi wpisywać się w kluczowe obszary obecnej polityki unijnej, takie jak innowacje, środowisko, energia, zdrowie, czy transport. Około 37% dostępnych w ramach RRF środków (do 249 mld €) przeznaczone zostanie na realizację celów klimatycznych.

Państwa członkowskie zostały zobowiązane do przedłożenia Komisji Europejskiej gotowych planów odbudowy do końca kwietnia 2021 roku. Ze względu na ich złożoność, część państw członkowskich przekaże gotowe dokumenty z opóźnieniem. Główne wymagania dotyczące sporządzanych dokumentów obejmują spójność z zaleceniami dla poszczególnych krajów, wydanych zgodnie z ustaleniami Semestru Europejskiego oraz zgodnie z *Krajowymi Planami na rzecz Energii i Klimatu*, a jednym z kluczowych elementów, których obecności

w planach Komisja poświęci szczególną uwagę, jest obszar energetyczny. Transformacja gospodarek państw członkowskich w kierunku przejścia na czystsza energię powinna nieść za sobą ekologiczne inwestycje, które będą przyczyniać się do tworzenia miejsc pracy i realnego wkładu w rozwój gospodarczy kraju.

Obecnie ocenia się, że największy wpływ na ożywienie rynku pracy w tym zakresie mogą mieć m.in. inwestycje w obiekty budowlane ze szczególnym naciskiem na ich renowację, odnawialne źródła energii oraz jej dalsza i powszechna dostępność, transport, w tym pojazdy elektryczne, czy transport dalekobieżny.

Zgodnie z celami *Europejskiego Zielonego Ładu* Komisja Europejska oczekuje od państw członkowskich m.in. planowania inwestycji i reform na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych, o co najmniej 55% do roku 2030, mając jednocześnie na celu osiągnięcie pełnej dekarbonizacji gospodarek do roku 2050. Wraz ze zaktualizowanym jeszcze w 2019 roku pakietem pn. *Czysta energia dla wszystkich Europejczyków*, stanowiącym ramy polityki energetycznej, która ma ułatwić przejście z wykorzystania paliw kopalnych na czystsza energię, Komisja Europejska już wtedy wskazała na konieczność przeprowadzenia wielu dodatkowych inwestycji, aby osiągnięcie tych celów stało się możliwe. Obecnie Komisja szacuje, że w porównaniu z poprzednią dekadą, unijny system energetyczny będzie potrzebował około 350 mld € dodatkowych środków w ciągu następných dziesięciu lat. Finansowanie koniecznych w tym zakresie wydatków nie mogłoby się ograniczać jedynie do środków unijnych oraz publicznych niemniej jednak wskazuje się, że wydatkowanie funduszy UE może wyznaczyć potencjalne kierunki dla inwestycji prywatnych w tym obszarze.

Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności stanowi główną część instrumentu *NextGenerationEU*, a jednocześnie również część szerszego budżetu Unii Europejskiej i może ogrywać rolę uzupełniającą w stosunku do innych funduszy unijnych. Komisja Europejska zwróciła się z prośbą do państw członkowskich, aby w swoich planach odbudowy ujmowały tą komplementarność w szerokim kontekście tak aby pokazać, w jaki sposób wykorzystanie finansowania dostępnego w ramach RRF będzie spójne z innymi środkami na rzecz osiągnięcia zakładanych w planach celów, a także jak przyczyni się do realizacji komisyjnych zaleceń, wydanych dla poszczególnych krajów i działań ujętych w *Krajowych Planach na rzecz Energii i Klimatu*.

Komisja Europejska wskazuje na wymóg ujęcia w krajowych planach odbudowy co najmniej 37% środków na cele dedykowane klimatowi, z czego prawdopodobnie największa część przeznaczona zostanie na inwestycje energetyczne. Zgodnie z tym założeniem Komisja wskazała kluczowe obszary, w których energetyka odgrywa znaczącą rolę na drodze do osiągnięcia klimatycznej neutralności i uniezależnienia od energii pochodzącej ze źródeł kopalnych. Główne priorytety inwestycyjne w tych obszarach obejmują między innymi renowacje energetyczne w budynkach użyteczności publicznej oraz infrastrukturze społecznej, renowacje budynków mieszkalnych, zwiększenie efektywności energetycznej w MŚP (budynki), inwestycje w energię odnawialną, integrację systemów energetycznych (infrastruktura przesyłowa i dystrybucyjna, inteligentne sieci, infrastruktura magazynowania, ciepłownictwo, efektywność energetyczna w przemyśle, infrastruktura do transportu CO₂), infrastrukturę dla elektromobilności, transport i dystrybucję wodoru, a także działania na rzecz

przekwalifikowania i podnoszenia umiejętności potrzebnych w zakresie opracowywania i wdrażania nowych technologii.

Jako lokalne projekty w zakresie klimatu i energii, które mogą mieć istotny wymiar, wskazuje się m.in. przekształcenie dawnych nieużytków przemysłowych w neutralne pod względem emisji CO₂ pomieszczenia mieszkalne, zwalczanie ubóstwa energetycznego poprzez termomodernizację, dotacje na zwiększenie efektywności energetycznej w gospodarstwach domowych, modernizację systemów ciepłowniczych, zeroemisyjny transport miejski, stacje ładowania wodoru, dopłaty rowerowe dla gmin.

Wszystkie sporządzane przez państwa członkowskie plany, poza obowiązkiem przeznaczenia 37% środków na cele klimatyczne, muszą respektować zasadę „nie wyrządzać znaczącej szkody” co oznacza, że niedozwolone będzie finansowanie żadnych działań, które szkodzić będą celom środowiskowym. Kraje powinny przedstawić ocenę wszystkich uwzględnionych środków aby wykazać, że przestrzeganie tej zasady zostało zachowane.

Według danych zestawionych przez Komisję Europejską na początku marca 2021 roku, na podstawie wówczas przekazanych planów odbudowy, łączna kwota na inwestycje w komponenty ekologiczne wyniosła dotychczas 170 mld € (dotacje), z czego 54% na komponent związany z energią.

Dotychczas 21 z 27 państw członkowskich złożyło do Komisji Europejskiej przygotowane plany odbudowy, z których 8 zostało szczegółowo przeanalizowanych z udziałem Europejskiego Komitetu Regionów. Wskazuje się, że wśród nich Polska, Belgia i Niemcy jako jedyne do tej pory w znaczący sposób skonsultowały potrzeby terytorialne. Niemniej jednak udział władz lokalnych i regionalnych został ograniczony jedynie do funkcji doradczej, za wyjątkiem Belgii, której plan odbudowy zachowuje wymagane elementy podejścia terytorialnego, brakuje więc kontroli klarowności większości planów w kontekście potrzeb i priorytetów terytorialnych. Plany odbudowy powinny uwzględniać reformy i inwestycje, które będą przyczyniać się do tworzenia i zachowania synergii pomiędzy Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz funduszami spójności, przynosząc spójność społeczną, terytorialną i gospodarczą, z zachowaniem mechanizmów koordynacji.

Wśród 8 przeanalizowanych dotąd planów wskazuje się, że integracja wymiaru spójności została zachowana w przypadku Francji, Włoch oraz Rumunii. Konsultacje z władzami lokalnymi i regionalnymi w kontekście koordynacji w przygotowaniu planów naprawczych zostały przeprowadzone przez Polskę, Niemcy i Francję.

6. Webinarium pt. „Polityka spójności: Dialog pomiędzy kluczowymi aktorami”

8 czerwca br. odbyło się **webinarium pt. „Polityka spójności: Dialog pomiędzy kluczowymi aktorami”** zorganizowane przez paneuropejską sieć medialną EURACTIV, przy udziale przedstawicieli Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, sieci Energy Cities, Centrum Badawczego Polityk Europejskich.

Polityka spójności stanowi trzon polityki inwestycyjnej Unii Europejskiej, dedykowanej rozwojowi miast i regionów, m.in. poprzez działania na rzecz stałego wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy, zrównoważonego rozwoju i budowania konkurencyjności przedsiębiorstw. Niemal jedna trzecia nowego budżetu UE, stanowiąca pakiet inwestycyjny w wysokości 330 mld €, dedykowana będzie zmniejszeniu dysproporcji terytorialnych, społecznych i gospodarczych pomiędzy europejskimi terytoriami, na rzecz bardziej ekologicznej i zrównoważonej Europy. Stopień złożoności tego wyzwania pogłębiać będzie jednocześnie wdrażanie tych funduszy z unijnym pakietem naprawczym o wartości 750 mld €.

Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, centralny punkt unijnego pakietu naprawczego, przeznaczy do 2026 roku około 300 mld € na inwestycje w samych dotacjach, podczas gdy państwa członkowskie zaangażowane są także w programowanie funduszy spójności co stwarza obawy, że może to doprowadzić do nadania priorytetu środkom pochodzącym z instrumentu odbudowy, w stosunku do projektów wpisujących się w politykę spójności.

Wskazuje się, że w obecnym okresie wydatkowanie funduszy strukturalnych przez państwa członkowskie uległo znacznemu spowolnieniu w porównaniu z poprzednim okresem inwestycyjnym – do końca ubiegłego roku wydatkowanych zostało 56% dostępnych środków, wobec 64% wydatkowanych w analogicznym okresie roku 2013. Podkreśla się tutaj jednocześnie fakt, że nowa polityka spójności podnosi cele w zakresie wydatków dotyczących zmian klimatycznych.

Polityka spójności rozróżnia poziomy rozwoju regionów, tak aby wszystkie europejskie terytoria, w szczególności słabiej rozwinięte, mogły wziąć aktywny udział w realizacji celów unijnej polityki, w szczególności wpisanych w zieloną i cyfrową transformację, która wydaje się dziś niezbędnym elementem na drodze do osiągnięcia nowego europejskiego ładu. Elastyczność polityki spójności w obliczu kryzysu wywołanego pandemią COVID-19 umożliwiła szybkie przeprogramowanie środków, a także przesuwanie finansowania w obszary wymagające natychmiastowej interwencji, należy więc rozpatrywać jej rolę, jako jednej z kluczowych polityk inwestycyjnych Unii Europejskiej.

Polityka spójności, jako program dedykowany potrzebom europejskich regionów ma skutecznie zwiększać możliwość osiągnięcia przez nie poziomu obszarów metropolitalnych, zbudowanych na własnym potencjale. Wskazuje się jednak, że w obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej, połączonej z priorytetami unijnej polityki, to właśnie obszary metropolitalne które zbudowały swoją pozycję na wysokim potencjale turystycznym, czy przemyśle wydobywczym zostaną regionami potrzebującymi największego wsparcia

w odbudowie swoich gospodarek. Mniejsze miasta mogą więc zyskiwać przewagę, jako miejsca bardziej odporne, oferujące lepszą żywność, wyższą jakość środowiska naturalnego, dbające o zrównoważony rozwój, które do tej pory postrzegaliśmy jako regiony słabiej rozwinięte. Władze lokalne i regionalne powinny dysponować odpowiednim czasem, aby móc dokładnie zaplanować swoje strategie rozwoju i dopasować je do nowego ładu ekonomicznego i idących za nim priorytetów w zakresie rozwoju regionalnego. W tym kontekście wskazuje się również na problem właściwego zdefiniowania miary rozwoju regionów, która powinna odzwierciedlać rzeczywisty osiągnięty wynik, ponieważ znaczenie polityki spójności różni się w poszczególnych krajach, wśród których znajdziemy również takie, gdzie jest to zdecydowana siła napędowa polityki rozwojowej.

Komisja Europejska przeprogramowała 23 mld € (okres 2014-2020) i prowadzi prace nad przeprogramowaniem instrumentu reACT-EU, będącego częścią *NextGenerationEU*, opartym na bieżących programach polityki spójności, aby pomóc w walce ze skutkami kryzysu, a także skupieniu w długiej perspektywie na trwałych potrzebach rozwojowych, związanych z ekologiczną i cyfrową transformacją.

Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w najbliższym czasie będzie aktywnie przyczyniać się do wyjścia z kryzysu i powrotu na drogę rozwoju gospodarczego, a więc unijne programy powinny stanowić długoterminowe instrumenty, które przez kolejne 7 lat będą zasilać m.in. inwestycje w integrację społeczną, edukację, opiekę zdrowotną, rynek pracy, czy sektor MŚP.

Wskazuje się, że istotnym jest przywrócenie większego wymiaru terytorialności. Komisja Europejska przeddefiniuje unijną politykę na rzecz uproszczeń w nowym okresie programowania. Jedenaście celów tematycznych zostało połączonych w pięć celów polityki, w tym dotyczący także polityki terytorialnej co oznacza, że istnieje możliwość kierowania inwestycji poprzez strategie terytorialne oraz ustalania priorytetów zgodnie z rzeczywistymi potrzebami regionów.

WYDARZENIA W DOMU POLSKI WSCHODNIEJ

1. Seminarium pt. „Strategie Makroregionalne i Transgraniczne, jako czynnik rozwoju gospodarczego, turystycznego i społecznego regionów”

Seminarium pt. „Strategie Makroregionalne i Transgraniczne, jako czynnik rozwoju gospodarczego, turystycznego i społecznego regionów” odbyło się 12 maja w formie hybrydowej. Celem wydarzenia było podkreślenie rosnącego znaczenia strategii makroregionalnych i transgranicznych jako platform współpracy międzynarodowej między państwami członkowskimi, jak również z państwami trzecimi. Kolejnym celem było zachęcenie do dialogu nad przyszłością strategii, które są istotne dla rozwoju obszarów, które obejmują.

Wydarzenie oficjalnie otworzyli Marszałek Województwa Lubelskiego, Jarosław Stawiarski, Wiceprzewodniczący komisji COTER w Europejskim Komitecie Regionów, Ivan Žagar oraz Marszałek Województwa Podkarpackiego, Władysław Ortyl.

Seminarium podzielone było na dwa panele, w którym wystąpiło w sumie czternastu prelegentów, a wśród nich Marszałek Województwa Podkarpackiego, Władysław Ortyl, Marszałek Województwa Śląskiego, Jakub Chelstowski, Marian-Jean Marinescu (Poseł do Parlamentu Europejskiego), Marie Clotteau (Dyrektor Stowarzyszenia EUROMONTANA), Małgorzata Jarosińska-Jedynak (Sekretarz Stanu, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej), Daniela Morari (Ambasador Republiki Mołdawii) oraz przedstawiciele z Komisji Europejskiej, Europejskiego Komitetu Regionów oraz urzędów marszałkowskich.

Pierwszy z paneli zatytułowany „*Osiągnięcie efektywności strategii makroregionalnych poprzez zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego*” dedykowany był zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego w działania zmierzające do osiągnięcia efektywności strategii makroregionalnych. To właśnie obywatele są ich głównymi odbiorcami i beneficjentami, dlatego ważnym jest, aby decydenci na poziomie instytucji UE uznali za kluczowe wsłuchanie się w ich potrzeby oraz problemy. Istniejące strategie makroregionalne udowodniły, że poprzez wielopoziomowe sprawowanie rządów można skutecznie realizować cele polityki spójności i zapewniać zrównoważony rozwój całej UE, jak i państw, aspirujących do członkostwa w jej strukturach.

Drugi panel o tytule „*Skuteczna strategia współpracy transgranicznej kluczem do zapewnienia spójności w regionach*” poświęcony był strategiom transgranicznym, które łączą regiony położone wzdłuż wewnętrznych (a czasami zewnętrznych) granic państw członkowskich. Przyczyniają się one m.in. do rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów przygranicznych. Realizacja strategii transgranicznych została właściwie ukierunkowana terytorialnie i odpowiada potrzebom lokalnym obszarów transgranicznych. Jednak główną rolę w rozwoju współpracy transgranicznej odgrywają przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych, wyznaczając jej kierunki. Pandemia COVID-19 wyraźnie pokazała znaczenie

spójności obszarów przygranicznych, gdzie wymiana podstawowych usług powinna odbywać się bez względu na dzielące je granice.

„W górach życie mieszkańców wygląda inaczej, inaczej wygląda rolnictwo, inne są koszty budowy infrastruktury, nasze regiony muszą zmagać się z odpływem ludzi, wyzwaniem są także zmiany klimatyczne i utrata bioróżnorodności – podkreślała szefowa Euromontany, wskazując jednocześnie na atuty, które są szansą rozwoju – Mamy w regionach wysoką jakość życia, wspaniałe zasoby naturalne, wysoką jakość produktów rolnych często z małych lokalnych gospodarstw. Musimy się koncentrować na naszych mocnych stronach, a polityka musi uwzględniać nasze problemy, tak aby znaleźć równowagę między potrzebami gospodarczymi a bogactwem natury.” – zaznaczyła Marie Clotteau (Dyrektor Europejskiego Stowarzyszenia Obszarów Górskich EUROMONTANA).

Wydarzenie zamknęła około godzinna dyskusja, w której uczestnicy aktywnie zadawali pytania prelegentom oraz wymieniali się doświadczeniami na temat współpracy transgranicznej w dobie pandemii COVID-19.

Seminarium, którego organizatorem był Dom Polski Wschodniej tłumaczone było na języki: angielski, włoski i rumuński zgromadziło bardzo liczną, ponad 100-osobową widownię łączącą się zdalnie z takich krajów jak: Czechy, Słowacja, Rumunia, Włochy, Belgia, Polska.

III. ZAPROSZENIA, PROGRAMY, PROJEKTY, STAŻE, STYPENDIA

1. Szkoła Europejska

Szkoła Europejska to wyjątkowa propozycja dla młodych ludzi zainteresowanych tematyką Unii Europejskiej. Program ten może stanowić pierwszy krok na drodze do fascynującej kariery w instytucjach UE.

20 uczestników będzie miało możliwość spotkać się z osobami związanymi zawodowo z instytucjami Unii Europejskiej, poznać tajniki różnych obszarów polityki europejskiej (zagranicznej, migracyjnej, środowiskowej, bezpieczeństwa) oraz porozmawiać o współczesnych wyzwaniach stojących przed UE. Program oferuje również zajęcia dotyczące relacji zewnętrznych UE, a także warsztaty budujące umiejętności przydatne w międzynarodowym środowisku (protokół dyplomatyczny, wystąpienia publiczne).

Zajęcia w ramach najbliższej edycji odbędą się online jesienią 2021 roku (październik/listopad). 30 godzin zajęć podzielonych będzie na cztery bloki po dwa dni każdy, przeważnie w weekendy.

W programie mogą wziąć udział studenci oraz uczniowie szkół średnich w wieku 18-24 lat. Rekrutacja uczestników następuje na podstawie motywacji i przygotowania indywidualnego projektu kampanii informacyjnej.

Więcej na: <https://www.eurodesk.pl/wez-udzial/szkola-europejska>.

2. Inspiruj młodych we Francji

Chcesz pokazać, ile możliwości czeka na młodych ludzi w całej Europie? Czekają na Ciebie wolontariat w centrum informacji młodzieżowej niedaleko Paryża!

Od września 2021 staniesz się częścią zespołu Le Centre Information Jeunesse Val d'Oise (CIJ), które zajmuje się informacją młodzieżową.

Do Twoich zadań będzie należało m.in.:

- organizowanie wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych,
- tworzenie projektów z lokalnymi i międzynarodowymi wolontariuszami,
- promowanie programów mobilności.

Aplikować mogą osoby w wieku 18-30 lat. Wyślij swój kreatywny list motywacyjny w dowolnym formacie na adres cied@cij95.asso.fr.

Organizatorzy pokrywają koszty podróży, wyżywienia, zakwaterowania i oferują drobne kieszonkowe.

Więcej na: <https://www.eurodesk.pl/wez-udzial/inspiruj-mlodych-we-francji>.

3. Oceniaj filmy w Brukseli

Zostań jurorem podczas Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Brukseli. Jeśli kochasz kino, aplikuj!

Organizatorzy poszukują pięciu osób, które zasiądą w Europejskim Jury Młodych. Jury będzie oceniać wyświetlane w konkursie filmy i przyzna nagrodę dla najlepszego dzieła.

Aplikować mogą osoby w wieku 18-25 lat. Wyślij swój list motywacyjny oraz recenzję dowolnego filmu (w języku angielskim) na adres youth@briff.be.

Więcej na: <https://www.eurodesk.pl/wez-udzial/oceniaj-filmy-w-brukseli>.

4. X edycja Nagrody im. Jana Rodowicza „Anody”

Muzeum Powstania Warszawskiego pragnie uhonorować osoby, które angażują się w działania prospołeczne. Nagroda daje możliwość docenienia spontanicznych akcji i inicjatyw lokalnych oraz niebanalnych i wyjątkowych osobowości.

Zgłoszenia można przysyłać poprzez formularz online lub pocztą. Do nagrody można zgłaszać osoby reprezentujące różne pasje, talenty i zawody, wyróżniające się zaangażowaniem i aktywnością społeczną, inspirujące innych.

Nagroda im. Jana Rodowicza „Anody” jest nagrodą honorową. Uczestnicy otrzymują statuetki i dyplomy.

Więcej na: <https://www.eurodesk.pl/konkursy/x-edycja-nagrody-im-jana-rodowicza-anody>.

5. Eurodesk – Programy, stypendia i staże – według terminów zgłoszeń

Termin składania wniosków 10-07-2021

Program Pajacyk

W ramach programu szkoły, placówki oświatowe i organizacje pozarządowe mogą starać się o dofinansowanie na dożywianie dzieci.

Fundator: PAH Polska Akcja Humanitarna

<https://www.eurodesk.pl/organizacje/pah-polska-akcja-humanitarna>

Termin składania wniosków 12-07-2021

Youth4Regions

Trwa rekrutacja do kolejnej edycji programu Youth4Regions. Opowiedz o tym, jak fundusze europejskie zmieniły Twoje otoczenie i wygraj szkolenie dziennikarskie w Brukseli.

<https://www.eurodesk.pl/granty/youth4regions>

Termin składania wniosków 21-07-2021

Fundacja PZU z Kulturą

„Fundacja PZU z Kulturą” to konkurs dotacyjny przeznaczony dla organizacji pozarządowych prowadzących działania na rzecz zwiększenia dostępu do kultury dla młodych osób w miejscowościach nie przekraczających 30 tys. mieszkańców.

Fundator: Fundacja PZU

<https://www.eurodesk.pl/granty/fundacja-pzu-z-kultura>

Termin składania wniosków 31-07-2021

Rozgrzewamy Polskie Serca

Granty w tym programie wynoszą od 5 000 do 40 000 zł. Dofinansowane projekty powinny wzmacniać integrację lokalnej społeczności poprzez działania z zakresu kultury, kultywowanie tradycji lub pamięci historycznej.

Fundator: Fundacja PGNiG S.A. im. Ignacego Łukasiewicza

<https://www.eurodesk.pl/granty/rozgrzewamy-polskie-serca>

Termin składania wniosków 16-08-2021

Stypendia Pomostowe

Program stypendiów socjalnych adresowany do uzdolnionych maturzystów z terenów wiejskich oraz małych miasteczek.

Koordynator: Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości

<https://www.eurodesk.pl/granty/stypendia-pomostowe>

Termin składania wniosków 23-08-2021

Stypendia Pomostowe – Dyplom z Marzeń

Program „Dyplom z marzeń” to oferta współpracy dla organizacji pozarządowych, szkół i grup nieformalnych, które są zainteresowane uruchomieniem lokalnych programów stypendialnych dla uzdolnionej młodzieży ze wsi i z małych miast.

Koordynator: Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości

Departament Współpracy Międzynarodowej

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego

ul. Emilii Plater 1

10-562 Olsztyn

e- mail: dwm@warmia.mazury.pl

tel.: 89 52 19 820

Twitter: <https://twitter.com/dwmwarmia>

